

TEĶ- en el sentit de 'fustejar, bastir, destralejar' s'hagués derivat un nom de clau o tatxa; en teoria es podria construir un TOK-TO- o TOK-TA que donés un sorotàptic *TAKTA. Com que d'aquesta arrel no es coneixen derivats en -r- (Pok., IEW, 1059.3) fóra pura construcció: massa vagament ens hi acostea el sentit del verb indoïrani *takṣati, taṣaiti* «zimmert, behaut», i dels mots balto-eslaus (on $\xi > s$ o \dot{s}): rus i txec *těs* 'fusta de fuster, taulons', lit. *tašyti*, paleosl. *tesati* 'destralejar'; no havent-hi res més en -kr- que el gr. *τέκτων* 'fuster, constructor', fóra llançar-se en el buit sense a penes estrebar en res de tangible.

Tatxa ant. 'taxa, tribut', V. TÀCTICA; en el sentit de 'màcula, retret' és mot ben poc genuí, en realitat castellanisme ben evitable (cast. < fr. *tache* = TACA); el derivat *tatxar* és també poc recomanable, a substituir per *passar ratlla, ratllar, esborrar* (moralment *titllar*). *Tatxeta, tatxí, tatxinat, tatxó, tatxola, tatxolí, -olinar, tatxonar, tatxot*, V. *tatxa*

Tau: lletra grega, i símbol. *Tau*, V. *talp* *Taubar*, V. *atalbar* *Tauic, taucar*, mala pron. de *talluc, -ucar* (TALLAR)

+ *Taufixer*, del qual ignoro el significat, sembla haver estat el nom d'un ofici a Perpinyà: «--- deu a'N Johan lo *taufixer*» en una llista de comptes, a. 1397 (R. 18); se situaven vora la Bassa perpinyanenca: car algú lloga una casa «cum omnibus asinis de *taufixer*, sitam als *Taufixers*, ante recum vocatum de la Vassa», l'any 1456 (S. 279), *InuLC*. Si fos la fàcil err. de lectura per **caufixer*, podria ser un occitanisme derivat de l'oc. ant. i mod. *caufatge, caufage* «combustible nécessaire pour se chauffer, droit de couper du bois pour se chauffer», o bé forma derivada de CALEFACTUS, -CTARIUS (veg. *escaufeto, Escofet*, ací II, 423b20ss. i nota). Més difícilment res de *clauficar*, -FIGERE (part. FIXUS), ací II, 1050a16, 35; 1049b57 o 745a29.

1 Res d'això en el *TdF*. O ζ es podria pensar en un mot del provençal del finès (on $\kappa\alpha > cha$) com si fos oc. ant. **talb-ficar*? «Asinis» és *aines* 'eines'. I sembla que hi hagi un verb *taufixar* (si no és err. de a per e) indicant l'obrar del *taufixer*.

TAUJA, mot popular, només català, d'origen incert, i que per tant pot ser de creació moderna; ¿potser de la repetició d'una frase com *tau, tau, ja, ja* ---? □ 1.ª doc.: Belv.

Amb la definició «home inculte, rústic: *paletó, bozal*» (poc més en Lab.); «calçasses; patoso, pesado, tonto; pagès, rústico», *DAG.*; més exacta el *DFa*. «persona rústica, bonhomiosa, sense malícia». «--- Semblava un captaire, vestit de deixes --- L'Arbós, en qui, sota de la escorsa del bon *tauja*, hi apareixia a vegades l'humor despòtic del soldat, estigué amb aquell infeliç, destrempat i inconvenient ---», MrnVayreda (*Puny.*, I, XVI, 255 (199)); «sentia muntar-li als ulls, de totes les parts flonges de la seva còrpora, una bandarra pruïja de descans, i s'adormia com un *tauja*, en tan suau i dolça gaubança, que en quatre mesos de

noves i arriscades aventures, no se'n faria passar la vergonya i amarga recança»; «en acabar un capítol de la Revolució francesa, tenia la sensació feresta del qui trobés que la sang dels tirans li corregués garres avall, essent com era, del seu natural, allò que se'n diu un *tauja* ---», Coromines (*Silèni*, xiv, 188; *Prometeu*, XIII, § 2, 216 = O. C., 245b7f.).

De vegades, sense canviar, o ben poc, de sentit, es torna adjectiu, amb fem. en -ana: «--- parlava aleshores en funció de la seva bondat --- la seva conversa era aleshores un assalt d'esgrima, però amb floret de punta: els llavis, abans allargats per fer *taujana* la veu, ara es contreïen i marcaven una commisura --- d'on partia el dard virulent ---», Coromines (necrologia de Ramon Turró, *L'Esquella de la To.*, 6-vi-1926). També s'escau que se n'extremi la força, posant-ho en augmentatiu, un *taujanàs*, Ruyra (*Pinya de Rosa*, 53.3f.). NOLLER li donà el matís de 'home de caràcter senzill, de bon humor i bondados': «---No ho vull dir --- Vostè es creu que ens estíem, i no és cert.--- En Bernat esclafí a riure com un *tauja*: ---Això sí que no ho hauria dit mai. Tu no estimes els oncles? --- Vamos, oncle, parli'm en sèrio] [es tractava d'un altre oncle], *Febre d'Or* II, 97.9f.

Com que sovint es dóna a entendre que sota la bonhomia hi ha la seva mica de malícia fluctuant, alguns l'usen amb més matís de 'murri' que de 'babau': «passava maldecaps, això sí, però sempre que podia --- i podia gairebé sempre--- els traspassava a la seva dona; ella els acceptava gustosa, i ell se n'anava a mercat a vila; cafetejar, llegir periòdics, politiquejar de llavis enfora, era la manera de fer de propietari rural, en aquella contrada; i de vegades, encara, el *tauja*, era infidel a la seva dona», Puig Ferrater (*Cercle Màgic*, 12).

No tinc notícia que ningú hagi rumiat fins ara sobre l'origen d'aquest mot tan viu i tan català. Car el fet és que no hi ha res de semblant en altres llengües. Que no hi ha lligam semàntic raonable amb els arabismes castellans ATAUJIA 'obra de marqueteria', àr. *tauṣiya* (Lab. el posa com a cat. *tauja*, castellanisme no recollit en altres lèxics catalans) ni TAUJEL 'puntal d'una cúpula', que sembla provinent de l'àr. *tauḡib* 'acció d'apuntalar' (veg. els articles del *DCEC/DECH*). Ni tan sols sembla que *tauja* hagi estat usual a les Illes ni al P. Val., potser sí en ross. i en cat. occid. (així ho diu *AlcM*), encara que ni d'això no tinc proves.

Sí que hi ha un *tauja* mallorquí, que és altra cosa: «nadiu de la vila de Sta. Eugènia, segons denominació que els donen en els pobles circumdants»; és natural que *AlcM* (única font de la notícia) suggereixi «derivat humorístic de (*san*)*taugè(nia)*, format per analogia de *tauja*»: però si *tauja* no s'usa ni sabem que s'hagi usat a Mallorca, és il·lògic parlar d'«analogia», i com que tot plegat convenç ben poc, arribem a preguntar-nos: essent aquesta vila ja antiga, es pot imaginar que els moriscos mallorquins encara aràbòfons o bilingües en formessin un gentilici *santauḡāni*,¹ nom que bé pot ser anterior a la Conquesta (à és sovent la forma que pren en àrab el valor de ξ) i que mutillessin el *san-*, d'on *tauḡāni*, amb el retrocés d'ac-